

Onsdagen den 21 Maj.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 14 i denna månad.

§ 2.

Föredrogos ånyo, men blefvo för andra gången bordlagda:
Särskilda Utskottets memorial N:is 4 och 5; samt
Första Kammarens protokollsutdrag N:o 231.

§ 3.

Sedan Riksdagens båda Kamrar förehaft och godkänt de i Stats-Utskottets memorial N:o 108, Sammansatta Stats- och Banko-Utskottets memorial N:o 6 och Särskilda Utskottets memorial N:o 3 föreslagna voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i de tre frågor, som dessa memorial närmare angifva, samt denna dag blifvit bestämd till företagande, jemlikt 65 § Riksdags-ordningen, af gemensamma omröstningar öfver de olika besluten; så företogos nu, med den utgång här nedan finnes angifven, dessa omröstningar nemligen:

Första omröstningen:

(enligt Stats-Utskottets memorial N:o 108.)

Den som vill, att Riksdagen — under vilkor att staten genom den bestämda lösningssummans erläggande varder lagligen frikallad från hvarje ytterligare kraf af eller ansvarsförbindelse till Kongl. Svenska aktiebolaget för jernväg emellan Köping och Hult eller dess borgenärer af hvad slag eller under hvilken förevändning det vara må — beslutar att, med bifall till Kongl. Maj:ts nådiga proposition, till Kongl. Maj:ts disposition bevilja och till utgående under innevarande år å Riksgälds-kontoret anvisa en summa af sex millioner riksdaler att i mån af behof användas till inlösen för statens räkning ifrån Kongl. Svenska aktiebolaget för jernväg emellan Köping och Hult af bolagets jernväg emellan Örebro och Köping, med sidobanor till Skebäcks och Arboga hamnar samt tillhörande fasta och lösa egendom, enligt upprättade specifika förteckningar,

Den 21 Maj.

röstas ja;

Den, det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, har Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga proposition icke blifvit af Riksdagen bifallen.

Sedan voteringssedlarna blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknning, och utföll omröstningen med 46 ja och 125 nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 71 ja och 29 nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster,

eller 46 ja och 125 nej,

sammanräkningen visar 117 ja och 154 nej;

och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Andra omröstningen:

(enligt Sammansatta Stats- och Banko-Utskottets memorial N:o 6.)

Den, som vill, att Riksgälds-kontorets för Riksbankens försträckningar till 1808 och 1809 års krigskostnader den 30 September 1841 utfärdade, med 4 procents ränta förskrifna obligationer skola vid innevarande års slut till sitt, efter då verkställd amortering, återstående belopp, En million fyrahundra femtiotvå tusen riksdaler riksmünt, af Riksgälds-kontoret inlösas efter en kurs af 96 procent, motsvarande det värde dessa obligationer nu antagas ega i förhållande till den effektiva ränta Riksgälds-kontoret erlägger å den hittills försälda delen af 1872 års likaledes med 4 procents ränta förskrifna statsobligationer; samt att denna liquid må verkställas antingen med kontanta penningar eller med sistnämnda slags obligationer, beräknade efter deras försäljningskurs den dag uppgörelse eger rum,

röstas ja;

Den, det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, har Riksdagen beslutat, att Riksgälds-kontorets för Riksbankens försträckningar till 1808 och 1809 års krigskostnader den 30 September 1841 utfärdade, med 4 procents ränta förskrifna obligationer

skola vid innevarande års slut till sitt, efter då verkställd amortering, återstående belopp, En million fyrahundrafemtio två tusen riksdaler riksmünt, kontant inlösas efter dessa obligationers lydelse.

Sedan voteringszedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringszedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 71 ja och 100 nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 7 ja och 96 nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster,
 eller 71 ja och 100 nej,
 sammanräkningen visar 78 ja och 196 nej;
 och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Tredje omröstningen:

(enligt Särskilda Utskottets memorial N:o 3.)

Den som vill, att det belopp, stort 18,250 R:dr, hvilket erfordras till löneförhöjning för så väl öfningslärarne de vid högre elementarläroverken i Luleå och Westervik, som för lärarne i sång och teckning vid de fem- och treklassiga läroverken äfvensom för gymnastikläraren vid Piteå femklassiga läroverk, ställes till Kongl. Maj:ts disposition under nästkommande år 1874,

röstas ja;

Den, det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, har Riksdagen beslutat, att af de på åttonde hufvudtiteln befintliga besparingar å "Reservationsanslaget till elementarläroverken" under år 1874 får användas det af Särskilda Utskottet för de i 27 punkten, mom. c af dess utlåtande N:o 1 omförmälda ändamål tillstyrkta belopp.

Sedan voteringszedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringszedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 41 ja och 132 nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt

nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 85 ja och 14 nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster,
 eller 41 ja och 132 nej,
 sammanräkningen visar 126 ja och 146 nej;
 och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

§ 4.

Sedan Riksdagen beslutit, att till Deras Majestäter Konungens och Drottningens kröning i Norge skulle afgå en deputation för att till Deras Majestäter frambara svenska Riksdagens underdåniga lyckönskan, samt att denna Deputation skulle utgöras af Kamrarnes båda Herrar Talmän jemte Tio andra deputerade, af hvilka fem borde väljas af hvardera Kammaren; så företog nu denna Kammare val af sådana deputerade; och utföllo dervid rösterna sålunda, att

Herr <i>O. Wijk</i> ,	erhöll	163	röster.
” Friherre <i>A. H. E. Fock</i>	”	97	”
” <i>P. O. Hörnfeldt</i>	”	92	”
” <i>Liss Olof Larsson</i>	”	88	” samt
” <i>Nils Larson</i> och <i>Sven Nilsson</i> i Österslöf, hvardera	”	79	”

Således voro Herrar Wijk, Friherre Fock, Hörnfeldt samt Liss Olof Larsson till deputerade valde; och återstod nu att genom lottning afgöra, hvilkendera af Herrar Nils Larson och Sven Nilsson, som erhållit ett lika antal röster, skulle blifva den femte deputerade.

Herr Sven Nilsson i Österslöf begärde ordet och yttrade: Som detta uppdrag icke är jemförligt med ett utskottsval eller sådant val, som förbinder till uppfyllande af pligter som medborgare eller representant och man således ej kan hafva någon skyldighet att emottaga detsamma så får jag förklara att jag *icke* lottar.

Härefter anförde:

Herr Nils Larson: Jag begärde ordet för att afgifva enahanda förklaring, som Herr Sven Nilsson nu afgifvit, och ber alltså att få afstå från deltagande i lottningen.

Herr Carl Anders Larsson: Jag hemställer, att den närmaste i ordningen må anses vald, i händelse han icke afsäger sig att blifva vald.

Herr Ivar Månsson: Jag tager mig friheten föreslå, att nytt val företages för att utse den femte ledamoten, då så inträffat att lika många

röster tillfallit tvänne och dessa förklarar icke vilja att någon lottning skall ega rum.

I anledning af Herr Ivar Månssons yrkande erinrade Herr Talmannen, att innan berörda yrkande kunde komma under pröfning, erfordrades uttryckligt förklarande af såväl Herr Sven Nilsson som Herr Nils Larson derom, att de afsäde sig det ifrågavarande uppdraget. Ett sådant förklarande hade, enligt Herr Talmannens uppfattning, icke lemnats genom deras hittills afgifna yttranden.

Herr Sven Nilsson i Österslöf yttrade då: Jag tror jag uttryckte mig temligen tydligt, nemligen att jag *icke* ville deltaga i någon lottning.

Herr Carlén: Det är sannt, att Herr Sven Nilsson förklarar att han icke vill deltaga i någon lottning och att Herr Nils Larson afgifvit ett enahanda förklarande; men detta innefattar icke, att dessa Herrar *afsa*gt sig uppdraget att vara deputerade — de hafva endast sagt att de icke vilja sjelfva deltaga i lottning. Denna kan ju verkställas af hvem som helst och jag hemställer att den i vanlig ordning må försiggå.

Herr Talmannen hemställde nu, att lottning måtte på vanligt sätt få ega rum, men begärdes då ordet ånyo af

Herr Sven Nilsson i Österslöf, hvilken anförde: Vid sådant förhållande och i händelse Herr Talmannen skulle anse att Kammaren har laglig rätt att lotta om min person i detta fall, så afsäger jag mig att blifva vald; ty mitt namn skall icke komma under lottning.

Herr Ivar Månsson yttrade: Jag hemställer om proposition & bifall till mitt förslag.

Herr Talmannen förnyade sitt nyss lemnade förklarande i anledning af Herr Ivar Månssons förslag, eller att detsamma icke kunde komma under pröfning med mindre än att, sedan nu Herr Sven Nilsson afsagt sig uppdraget, jemväl Herr Nils Larson gjorde en dylik afsägelse. Skedde ej det, vore, enligt Herr Talmannens uppfattning, Herr Nils Larson behörigen vald, och något omval kunde då icke ifrågakomma.

Herr Nils Larson anförde: Jag förklarade att jag ville afstå från att deltaga i lottning. Vid det förhållande som nu inträffat, att Herr Sven Nilsson bestämdt afsagt sig att blifva vald, får jag förklara att jag *icke* afsäger mig detsamma.

Med anledning af detta tillkännagifvande förklarades nu Herr Nils Larson vara till deputerad vald.

Ordet lemnades härefter, på begäran, till:

Herr Åstrand, hvilken yttrade: På samma sätt som vanligt varit vid andra val hemställer jag, att Kammaren måtte utse 2 suppleanter för att, i händelse af förfall för en eller annan af de nu valda deputerade, i deras ställe öfvervara kröningen i Norge. I händelse Herr Talmannen skulle få förfall anser jag lämpligt, att Herr vice Talmannen inträder i hans ställe, men för den händelse en eller flera af de öfriga skulle blifva förhindrade, torde det, som sagdt, vara nödigt, att det finnes suppleanter att tillgå.

Herr vice Talmannen Friherre Akerhielm: Med anledning af Herr Åstrands yttrande ber jag få förklara, att jag för min del icke har något att invända emot hans förslag att suppleanter må utses, för att, i händelse af förfall för någon af de deputerade, öfvervara kröningen i Trondhjem; men på samma gång ber jag att få offentligen uttala hvad jag förut enskildt meddelat, att jag, med den rätt grundlagen ovilkorligen vid val sådane som nu ifrågavarande gifver mig, undanbeder och afsäger mig att på något sätt deltaga i deputationen.

Herr Grefve Posse: För den af Herr Åstrand förutsedda händelse har Medkammaren redan beslutat, att dess Talman och deputerade skola ega att sjelfve välja erforderligt antal suppleanter, och jag tillåter mig hemställa, att denna Kammare måtte fatta ett likartadt beslut, såsom det enklaste sättet att afgöra denna fråga.

Herr Jöns Pehrsson: Jag anser icke detta uppdrag så viktigt, att några suppleanter ovilkorligen erfordras. Om så olyckligt vore, att ingen af de deputerade skulle kunna resa till Norge, så tror jag ej att någon egentlig skada derigenom sker.

Herr Sven Nilsson i Österslöf: Som Herr Åstrands förslag, efter min uppfattning, är att anse såsom en alldeles ny motion, enär Kammaren redan fattat sitt beslut i frågan om de deputerade, och den nu väckta frågan har ett ytterligare beslut till följd, så torde, efter den tolkning af grundlagen, som här om aftonen godkändes, Herr Åstrands förslag böra förklaras hvilande på bordet till nästa sammanträde.

Enligt Herr Sven Nilssons yrkande, blef Herr Åstrands förslag bordlagdt.

§ 5.

Föredrogs Sats-Utskottets memorial N:o 105, med förslag till de sista afdelningarne af det nya reglementet för Riksgälds-kontoret.

§§ 41—53 i berörda reglemente:

Godkändes.

Utskottets anmälan i afseende på § 54:

Lades till handlingarne.

De återstående §§ 55—123, äfvensom *Utskottets slutliga hemställan*:

Blefvo af Kammaren godkända.

§ 6.

Föredrogos och biföllos Stats-Utskottets memorial:

N:o 106, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för Riksgälds-kontoret; och

N:o 107, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om eftergift af statens på leveranskontrakt grundade fordringsanspråk mot C. A. Svinhufvud samt hans löftesmän C. B. Fitinghoff och A. Hoffman.

§ 7.

Efter föredragning dernäst af Lag-Utskottets utlåtande N:o 50, i anledning af väckta motioner om ändring af gällande stadganden att bygga och underhålla vägar och broar, så ock om upphäfvande af 3 § i 25 kap. Byggnings-balken, blefvo de i detta utlåtande gjorda hemställanden af Kammaren bifallna.

§ 8.

Till afgörande förekom Lag-Utskottets utlåtande N:o 51, i anledning af väckt motion, åsyftande rättighet för församlingarne att använda kyrkomedel äfven till folkskolornas behof.

Härvid anförde:

Herr Alb. Staaff: Då jag nu vördsamt anhåller att få mot den af Lag-Utskottet föreslagna skrifvelse anmäla min protest, fäster jag mig mindre vid det i motionen förekommande uttryck, att Riksdagen måtte för sin del besluta att, "der kyrkomedel finnas mer än *tillräckliga* för kyrkans uppehållande med hvad dertill hörer", församlingen må vara tillåtet att använda större eller mindre del af kyrkotionden för skolornas behof, ehuru det, enligt min mening, är ganska svårt att afgöra, när kyrkomedlen icke behöfvas för kyrkans behof, emedan, om de än icke behöfvas för stunden, kunna dock oförutsedda händelser snart göra dem behöfliga. Jag fäster mig så mycket mera vid den i motionen uttalade och af Utskottet godkända grundsatsen, hvilken jag anser vara oförenlig med lag och författningar. Motionären säger i början af motionen, att det icke af Kongl. Förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862 framgår tydligt, huruvida församlingarne ega

använda några af kyrkans medel till folkskolans behof; men det framgår desto tydligare af den ännu gällande kyrkolagens 24 kapitel 13 §, att *sådant alldeles icke får ske*, ty det heter i slutet af denna §, att "kyrkones medel böra til thes tarf och tjenst allena blifva behållne och oförryckte". Vid sådant förhållande och då denna garanti för kyrkans rätt att behålla sina medel för egna behof finnes i kyrkolagen, men kyrkolagen nu är under fullständig omarbetning, så ligger, enligt min tanke, häri ett ytterligare skäl att icke nu vidtaga en sådan åtgärd, som den af Utskottet föreslagna. Då dertill kommer, att denna fråga egentligen tillhör Kyrkomötet, så finner jag i detta förhållande en ny anledning för mig att afstyrka bifall till Utskottets hemställan, på hvilken jag, som nu blott velat yttra mig i största korthet, på det ifrigaste anhåller om afslag.

Herr Åke Andersson: Jag tror ej att de, som vilja motsätta sig ifrågavarande skrifvelse, behöfva göra sig så mycket besvär, ty det går nog såsom de önska. Då jag ser, att så många af Utskottets ledamöter från Första Kammaren reserverat sig mot Utskottets beslut, så anser jag gifvet, att desse komma att föranleda dertill att Utskottets hemställan blir af Första Kammaren afslagen.

Jag är Utskottet tacksam för dess beslut och yrkar för min del bifall till detsamma.

Herr Törnfeldt: Jag nödgas i denna fråga instämma med den förste ärade talaren och anser den föreslagna skrifvelsen så mycket mera onödig, som, i händelse det uppstår behof att till förmån för folkskolorna använda större eller mindre del af kyrkokassan, om denna nemligen är så stor, att den sådant medger, man har den utvägen att vända sig till Kongl. Maj:t med framställning derom.

Jag yrkar afslag på Utskottets hemställan.

Herr Jonas Andersson: Just den af den siste talaren framhållna omständighet har Utskottet sökt afböja, enär detta sätt att gå tillväga är blott en onödig omgång. Då en församling visar, att dess kyrkokassa har mer än tillräckliga medel för kyrkans behof, så har, så vidt jag känner, det aldrig inträffat att församlingens framställning blifvit af Kongl. Maj:t afslagen, i synnerhet då det rört undervisningsanstalterna inom församlingen. Då församlingarne ändock hafva lika stor skyldighet att bygga och underhålla sina kyrkor, så kan jag för min del icke finna något skäl, hvarföre församlingarne icke skulle få rätt att besluta om öfverflödiga kyrkomedels användande till uppförande af skolhus af bättre beskaffenhet än de förut varande.

Jag yrkar bifall till Utskottets ifrågavarande hemställan.

Öfverläggningen var slutad. I öfverensstämmelse med de yrkanden, som derunder förekommit, framställde Herr Talmannen propositioner å såväl bifall till Utskottets hemställan som afslag derå, och förklarades ja vara öfvervägande för den förra meningen. Votering blef emellertid begärd; och företogs alltså densamma enligt en nu uppsatt och justerad, så lydande omröstningsproposition.

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i dess utlåtande N:o 51.

röstar ja;

Den, det ej vill,

röstar nej;

Vinner nej, är Utskottets ifrågavarande hemställan af Kammaren afslagen.

Röstsedlarne sammanräknades och visade 103 ja mot 29 nej; i följd hvaraf Kammaren bifallit Utskottets hemställan.

§ 9.

Skedde föredragning af Lag-Utskottets utlåtande N:o 52, i anledning af väckt motion om antagande af ny dikningslag; och blef detta utlåtande af Kammaren bifallet.

§ 10.

Föredrogs och lades till handlingarne Lag-Utskottets memorial N:o 53, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut vid behandling af Lag-Utskottets utlåtande N:o 24, rörande väckta motioner om ändring af gällande stadganden angående skyldighet att deltaga i byggnad och underhåll af tingshus och häradsfångelse.

§ 11.

Föredrogs och godkändes nedannämnda förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser, nemligen:

af Stats-Utskottet:

N:o 50, angående reglering af utgifterna under Riksstatens *Sjette* hufvudtitel; och

N:o 53, angående reglering af utgifterna under Riksstatens *Nionde* hufvudtitel; samt

af Bevillnings-Utskottet:

N:o 61, angående förändring i vilkoren för tillverkning och försäljning af bränvin;

N:o 62, angående stämpelpappersafgiften;

N:o 63, angående kurhusafgiftens upphörande och densammes ersättande med en personlig sjukvårdsafgift; samt

N:o 64, angående tullbevillningen.

§ 12.

Anmäldes följande inkomna ärenden, nemligen:

Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 15, angående beräkningen af tull-, post-, stämpelpappers-, bränvinsbrännings- och hvitbetssockertillverkningsmedlen; samt

Banko-Utskottets memorial:

N:o 16, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 6:te punkten i Banko-Utskottets betänkande N:o 15; och

N:o 17, angående instruktioner för nästkommande Riksdags Banko-Utskott.

Dessa ärenden bordlades och skulle desamma uppföras främst å den lista, som för föredragningen i nästa sammanträde komme att upprättas.

§ 13.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

In fidem

H. Husberg.
